

Sociaal Structuurplan Amsterdam Zuidoost

Deel I

**Analyse
Ontwikkelingen
Wensbeeld**

CONCEPT

Introductie

Amsterdam Zuidoost werkt aan een Sociaal Structuurplan, een plan dat richting geeft aan het sociale beleid op de middellange termijn tot 2020. Dit plan is nodig omdat Zuidoost te maken heeft met een bijzondere sociale situatie, met sterke, maar ook hardnekkig zwakke kanten. Zuidoost wil de maatschappelijke situatie verbeteren door de positieve krachten die erin besloten liggen, gaande te houden en te versterken, zonder de zwakke aspecten uit het oog te verliezen.

Om dat te bewerkstelligen moet er veel gebeuren in het sociale domein. Er gebeurt ook al veel, zij het dat dat nog onvoldoende samenhang en structuur heeft. Het Sociaal Structuurplan moet hierin voorzien. Het is een instrument dat de ontwikkeling van het sociale beleid structureert en stuurt. Het kijkt vooruit, het laat zien hoe de samenleving van Zuidoost zich ontwikkelt en het geeft een beeld van de sociale situatie die het stadsdeel op middellange termijn (2020) wil bereiken.

Het SSP moet antwoord geven op vier vragen. In de eerste plaats: hoe staat de samenleving van Zuidoost er op dit moment voor? In de tweede plaats: hoe ontwikkelt Zuidoost zich de komende tien jaar op sociaal gebied? In de derde plaats: wat wil het stadsdeelbestuur in die periode bereiken, hoe ver reiken de ambities? En ten slotte: wat moet het stadsdeel hiervoor doen op het gebied van sociaal beleid en sociale interventies?

Het SSP zal uit twee delen gaan bestaan: een analyse, een ontwikkelingsschets en een wensbeeld in het eerste deel en een beleidsopgave in het tweede deel. Het eerste deel ligt thans voor u. Voor de analyse en de ontwikkelingsschets in dit deel is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van *Kompas Zuidoost 2010-2014*. Deze stadsdeelpublicatie gaat dieper in op de feiten en trends van Zuidoost.

Stadsdeel Zuidoost is ambitieus. Wij willen van Zuidoost een uitstekend en zeer leefbaar stadsdeel maken. Hiervoor zal het Sociaal Structuurplan als bron en gids dienen.

Relatie met Ruimtelijke Structuurvisie en Woonvisie Zuidoost

Zoals het Sociaal Structuurplan richting geeft op het gebied van de sociale ontwikkelingen, doet de ruimtelijke structuurvisie *Open Huis* dat voor de ruimtelijke sector. Beide domeinen staan met elkaar in wisselwerking. Door afstemming tussen de twee structuurvisies sluiten de hiervan afgeleide beleidsplannen op elkaar aan.

Recent is de Woonvisie vastgesteld. Dit beleidsplan geeft op basis van de Ruimtelijke Structuurvisie inhoud aan de ontwikkeling van het wonen en de woonomgeving. Wonen is daarom niet als apart thema in het SSP opgenomen. Het thema wonen is uiteraard wel nauw verweven met de andere thema's in het plan. Daarom zijn de uitgangspunten van de woonvisie betrokken bij het opstellen van het Sociaal Structuurplan.

Hoofdstuk 1

Analyse

Zuidoost op zoek naar meer stabiliteit

In 1965 publiceerde Stadsontwikkeling de 'Grondslagen voor de Zuidoostelijke stadsuitbreiding'. Die stadsuitbreiding stond geheel onder regie van architecten en stedenbouwkundigen. Zij droomden van een nieuwe wereld waarin de moderne mens kon genieten van betaalbare woningen met ruimte en privacy en van veel groen in de omgeving. De Bijlmermeer, waarvan de bouw startte in 1968, zou het toonbeeld zijn van functionaliteit, nieuwe welvaart, transparantie en orde.

De Bijlmermeer bestaat nu ruim 40 jaar. De oude Bijlmer is onderdeel geworden van het stadsdeel Amsterdam Zuidoost. Tot het stadsdeel behoren ook het groene, buitenwijkse Gaasperdam, het dorpse Driemond en de bedrijven op Amstel III. In totaal ruim 80.000 mensen en zo'n 60.000 arbeidsplaatsen.

Al vanaf het begin heeft Zuidoost te maken met een vlottende bevolking. Onder de eerste bewoners verdwenen waren er velen die al snel naar andere nieuwbouwgebieden vertrokken. Zuidoost werd zo een doorgangshuis, mede doordat het restrictieve toewijzingsbeleid van Amsterdam niet voor Zuidoost gold; het bood plaats aan nieuwkomers. De 80.000 inwoners van dit moment zijn afkomstig uit vele etnische groepen. De grootste groep wordt gevormd door de bewoners die uit Suriname afkomstig zijn (26.000), maar er wonen ook veel Antillianen (5.000) steeds meer Ghanezen en andere Afrikanen (10.000), ruim 23.000 autochtone Nederlanders en 16.000 migranten uit andere niet-westerse en westerse landen.

De verschillende bevolkingsgroepen kennen hun eigen cultuur, gewoontes, religies en identiteit. Binnen de groepen is vaak sprake van een sterke verbondenheid. Zuidoost kent ook talrijke zelforganisaties en alleen al ruim honderd (bekende) kerkgenootschappen. Tussen de groepen echter bestaan nog steeds barrières; het lijken wel eilanden waartussen slechts af en toe een pontje vaart. De verbondenheid met het stadsdeel of zelfs de buurt waar men leeft, is laag, al neemt ze wel toe. Burgerschap, vrijwilligerswerk, kortom, een brede civil society is daardoor ook verbrokkeld. Dat biedt onvoldoende stabiliteit.

De bewoners van Zuidoost zijn door de bank genomen jong; in 2009 is een derde jonger dan 24 jaar. Maar zij groeien veelal niet op in de welvarende, stabiele gezinnen die de planners in de jaren zestig voor ogen hadden. Zuidoost kent een groot aantal eenoudergezinnen, meestal met een niet Nederlandse achtergrond. Deze gezinnen hebben vaak veel problemen; taalachterstand, geen of nauwelijks inkomen, weinig contact buiten de eigen beperkte kring en niet zelden fysieke en psychische gezondheidsproblemen. Het gevolg is dat 40 procent van de jongeren opgroeit in armoede¹. Die situatie lijkt haast onvermijdelijk de aanleiding te zijn voor de slechte onderwijsprestaties van de kinderen uit Zuidoost. De helft van hen heeft

¹ Kansrijk Zuidoost treft bij zijn huisbezoeken in de H-buurt een groot aantal bewoners met deze kenmerken aan. Het aandeel eenoudergezinnen, minimahuishoudens, werklozen en laag opgeleiden ligt hier boven het gemiddelde van Zuidoost. Stadsdeel Zuidoost, Kansrijk Zuidoost op weg, een vernieuwende aanpak van armoede in de H-buurt, 2009.

het predikaat achterstandsleerling, waar dit aandeel in de hele gemeente op een derde ligt. Ook het percentage leerlingen met een HAVO-VWO advies ligt lager dan het stedelijk gemiddelde (30 vs 45%). In de afgelopen jaren is daarin niet veel verbetering opgetreden; de Cito-scores zijn onveranderlijk laag². De slechte onderwijsprestaties hebben ook andere oorzaken. De instroom van achterstandsleerlingen was voor beter gesitueerde ouders aanleiding hun kinderen naar VO-scholen in Centrum en Oud-Zuid te brengen, waardoor scholen in Zuidoost een eenzijdige leerlingenpopulatie verkregen.

Onder bewoners van Zuidoost heerst nog een hoge werkloosheid. Weliswaar is het stadsdeel een van de grootste werkgelegenheidsconcentraties in de Noordvleugel van de Randstad, de bewoners zelf profiteren daar niet of nauwelijks van. De helft van de werklozen heeft geen startkwalificatie, wat hun positie op de arbeidsmarkt weinig rooskleurig maakt. Maar de cijfers vertellen niet het hele verhaal. Het betreft hier geregistreerde werkzoekenden die geen geregistreerde werkkring hebben. Naast deze transparante, gekende wereld bestaat er een aanzienlijke ongekende wereld. Amsterdam Zuidoost, met name de Bijlmer, biedt al jarenlang opvang aan buitenlanders zonder verblijfstitel, illegalen. Ze worden opgevangen binnen hun etnische of culturele kring. Zij vinden, samen met legaal verblijvende bewoners, werk in een informeel economisch circuit; kruimelbaantjes aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Hoewel de illegaliteit niet in omvang is toegenomen, is ze op de achtergrond steeds aanwezig. Al dan niet in het verlengde daarvan is er ook een illegaal circuit. De 'ongekende wereld' biedt de dekmantel. Af en toe duikt deze ondergrondse economie op aan de oppervlakte, meestal niet in positieve zin.

Overigens wees hoogleraar sociologie Engbersen³ in zijn oratie in 2002 al op het gevaar dat als gevolg van een steeds restrictiever nationaal vreemdelingenbeleid illegale immigranten steeds meer naar de marge van de samenleving worden gedrongen. Ze worden systematisch uitgesloten van publieke voorzieningen, waardoor het illegale circuit de enige uitweg is. Dit (inter)nationaal beleid heeft voor de lokale samenleving in Zuidoost serieuze gevolgen. Zuidoost ziet zich geconfronteerd met een sterk geconcentreerde ruimtelijke neerslag van mondiale economische verhoudingen; enerzijds de wereld van de ING-en en CISCO's die in het hart van de wereldeconomie opereren, anderzijds de marginaliteit van de illegale nieuwkomers. De Amerikaanse econome Saskia Sassen heeft al lang gewezen op dit fenomeen dat in veel wereldsteden⁴ is terug te vinden; centraliteit en marginaliteit komen daar in ruimtelijke zin samen.

Zoals gesteld doet deze concentratie van leven en werken aan de rand van de formele samenleving zich op verschillende plaatsen in Zuidoost voor. Het heeft ook zijn gevolgen voor de (ervaren) leefbaarheid van een aantal buurten, waar onverschilligheid over de staat van de omgeving troef lijkt te zijn; graffiti, onbeschoft gedrag op straat, openlijk drugsgebruik, het zijn uitingen die de onstabiliteit van de lokale samenleving voeden. Omdat aanvankelijk

² De afgelopen schooljaren lagen de Cito-scores in Zuidoost 2 tot 3 punten onder het Amsterdamse gemiddelde. Stadsdeel Zuidoost, Cito-scores 2008-2009, augustus 2009.

³ G. Engbersen, *De alchemie van de samenleving*. Boom, 2002.

⁴ S. Sassen, *New Labour demand in global cities*. In: M.P. Smith, *Cities in transformation*, Beverly Hills 1984.

weinig aan handhaving werd gedaan, versterkten deze verschijnselen zich, in eerste instantie in de Bijlmer⁵. Later verplaatste de leefbaarheidsproblematiek zich naar Gaasperdam, toen oude bewoners daar wegtrokken en veel economisch zwakkeren zich er vestigden⁶.

De geconstateerde instabiliteit is ook terug te zien in de 'omloopsnelheid' van de bevolking. Getalsmatig verandert het stadsdeel voortdurend van samenstelling. Jaarlijks verhuizen rond de 8.500 mensen binnen het stadsdeel en trekken rond de 6.500 mensen het stadsdeel uit⁷. Nog steeds blijft de bewoner te kort op zijn adres. Voor de stabiliteit van de samenleving in Zuidoost is het zorgwekkend dat juist sociale stijgers het stadsdeel verlaten, op zoek naar een rustiger woonomgeving.

De mobiliteit heeft natuurlijk veel te maken met de massieve fysieke aanpak van de Bijlmer, bedoeld juist om de woningvoorraad te differentiëren en zo ruimte te bieden voor die zich ontwikkelende middenklasse. Die gaat zich daar ook meer en meer vestigen. Het doorzetten van die ontwikkeling is van groot belang voor het creëren van een stabiele samenleving.

Ondertussen organiseert de dorpsraad in Driemond gewoon weer haar jaarlijkse lampionopocht en maken de bewoners zich op voor de klaverjaskampioenschappen. Een groter contrast in gemeenschappen dan die tussen de Bijlmer en die in Driemond is bijna niet denkbaar. Het is de veiligste buurt van Amsterdam, met veel bewoners die al jaren in het oude dorp wonen. Maar, met 1500 inwoners maakt het slechts een heel klein en bovendien geografisch afgescheiden deel uit van het stadsdeel.

Gaasperdam is groter, ruim 32.000 inwoners in een omgeving met meer (half)laagbouw. Hier vestigde zich een, in het stadsdeel gewenste middenklasse; relatief veel gezinnen. De bewoners van buurten als de Wethoudersbuurt prijzen hun omgeving als rustig, groen en zelfs dorps.⁸ Maar tegelijkertijd vrezen zij voor het overslaan van incidenten uit andere buurten. Onder nieuwe bewoners zijn meer eenoudergezinnen en het aandeel lage inkomens neemt toe. Dat maakt hen toch weer onrustig, instabiel. Soortgelijke ontwikkelingen doen zich in Holendrecht voor⁹.

⁵ Het gebied Bijlmer en Amstel III kwam in aanmerking voor Europese steun vanwege de relatief hoge concentratie van grootstedelijke problemen, zoals inkomensachterstand, een relatief laag geschoolde beroepsbevolking en criminaliteit. Stadsdeel Zuidoost, Investeren in mensen, eindrapport uitvoering programma Doelstelling 2, 2009. In de periode 1997-2007 vertoont het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt een stijgende trend. DSP-groep, Bijlmermonitor 2007.

⁶ De buurtcombinatie Holendrecht/Reigersbos is de enige buurtcombinatie in Amsterdam waar het totaaloordeel van bewoners over hun buurt tussen 2007 en 2009 significant is gedaald (van 7,1 naar 6,7). Vooral de overlast van burens is toegenomen en mensen voelen zich minder thuis in de buurt. Gemeente Amsterdam en Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties, Factsheet Wonen in Amsterdam 2009.

⁷ Cijfer O+S 2008.

⁸ E. Oranje en P. Renooy, Verkoop van huurwoningen in Zuidoost. Regioplan/Rochdale, 2008.

⁹ Uit onderzoeken en gesprekken met bewoners van Holendrecht-West blijkt dat men regelmatig last heeft van vervuiling en groepen hangende jongeren en volwassenen. Ook worden er vaker sleutelkinderen gesignaleerd. Stadsdeel Zuidoost, Plannen voor Holendrecht, investeren in de wijk, 2008.

De nog als onzeker ervaren situatie van de bewoners van Holendrecht lijkt exemplarisch voor de situatie in het stadsdeel. Het stadsdeel staat op een kruispunt. Er zijn positieve ontwikkelingen in gang gezet, mede dankzij veel actieve ingrepen ter verbetering van de sociale structuur en het voorzieningenpeil. Daarbij springt de fysieke vernieuwing van de Bijlmer het meest in het oog, bedoeld om een stabielere, kwalitatief hoogwaardig woonmilieu te creëren¹⁰. Maar daarboven is veel beleidsenergie uitgegaan naar een hoogwaardig onderwijsaanbod, activering en armoedebestrijding, een innovatieve werkgelegenheidsaanpak, gecoördineerd wijkbeheer en het verbeteren van de veiligheid. In de afgelopen periode zijn er op veel terreinen positieve ontwikkelingen te registreren. Zo is het imago in de afgelopen jaren verbeterd en geven bewoners hun buurt een hogere waardering. Maar er valt nog een wereld te winnen. Het is de uitdaging voor het stadsdeel om de positieve ontwikkelingen niet door de vingers te laten glippen. Een stabielere samenleving, dat is het doel.

¹⁰ De Volkskrant kopte op 27 januari 2010: De Bijlmer is weer van de bewoners.

Hoofdstuk 2

Ontwikkelingen

Zuidoost in 2020

Het Sociaal Structuurplan biedt een langetermijnvisie op de sociale ontwikkeling van Amsterdam Zuidoost. Om tot deze visie te komen is inzicht nodig in de belangrijkste ontwikkelingen die het komende decennium op het stadsdeel afkomen. Van sommige ontwikkelingen kan worden gezegd dat ze waarschijnlijk zijn. Andere ontwikkelingen zijn belangrijk, maar over het verloop ervan bestaat een grote mate van onzekerheid. We weten niet of ze de ene, of de andere kant op zullen gaan.

In dit hoofdstuk wordt, rekening houdend met deze meer en minder zekere factoren, een beeld geschetst van de toekomst van Zuidoost 2020.

1. *Externe ontwikkelingen*

Zuidoost is onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam. De toekomst van de Metropoolregio bepaalt in hoge mate de toekomst van Amsterdam Zuidoost. Drie ontwikkelingen in het bijzonder zijn van belang.

De druk op de ruimte in Amsterdam Zuidoost wordt groter. Ondanks de economische crisis blijven de bevolkingstallen van Amsterdam, Almere en Utrecht groeien. Gezien de centrale positie van Zuidoost tussen deze drie groeigebieden van de Metropool zal de druk op de ruimte in de komende jaren toenemen.

De toekomstige positie van de Metropoolregio Amsterdam. De Metropoolregio Amsterdam concurreert met andere Europese metropolen. Inzet van de strijd is relatieve positionering op gebieden als economische bedrijvigheid, culturele voorzieningen, kennisinstellingen en bevolkingstal. De onderlinge verhoudingen in 2020 zullen grote gevolgen hebben voor economie, karakter en vitaliteit van de metropolen. Het aanbod van werkgelegenheid, de belangrijkste typen werkgelegenheid en de druk op de woningmarkt hangen hier op hun beurt sterk mee samen. Gezien de grote complexiteit is anno 2009 niet te zeggen welke positie de Metropoolregio Amsterdam in 2020 inneemt. Dit betekent voor Zuidoost dat er zeer verschillende toekomstën zijn waarmee rekening moet worden gehouden.

De maatschappelijke verhoudingen in Nederland kunnen zich in verschillende richtingen ontwikkelen. Het valt niet te voorspellen hoe het maatschappelijke klimaat in 2020 zal zijn. Is er sprake van sociale fragmentatie en versterkte wij-zij gevoelens? Of is er sprake van nieuwe eendracht, en voltrekt politiek zich volgens andere scheidingslijnen?

2. *Culturele ontwikkelingen*

Het spanningsveld tussen aanhoudend individualisme en opkomend collectivisme. Individualisering is een trend die al geruime tijd waarneembaar is. De collectieve emancipatie in de afgelopen eeuw heeft geleid tot een samenleving waar het individu veel meer persoonlijke vrijheid heeft gekregen. Daarbij hoort ook dat het idee van verantwoordelijkheid voor het

eigen leven is toegenomen. Het is de verwachting dat deze ontwikkeling verder zal doorzetten. Tegelijkertijd is ook de omgekeerde trend van collectivisering zichtbaar. Niet iedereen kan aan de eisen van het individualisme voldoen. Daarom is in recente jaren weer meer aandacht ontstaan voor collectieve waarden als zorg voor anderen. In Zuidoost is deze trend voor een deel waarneembaar. De sociale cohesie binnen het stadsdeel is toegenomen en bevindt zich momenteel boven het stedelijke gemiddelde. Maar bewoners van Zuidoost zijn zich de afgelopen jaren niet meer met hun buurt verbonden gaan voelen.

De maatschappij informaliseert. Door de informalisering worden gezagsverhoudingen minder geaccepteerd. De relatie tussen leidinggevende en medewerker is meer gelijkwaardig geworden. De positie van de overheid en haar gezagsdragers verandert hiermee. In Zuidoost levert dat voor de overheid lastige situaties op. De overheid heeft een dubbele rol. Aan de ene kant staat zij boven de maatschappelijke partijen, aan de andere kant stelt zij zich ook steeds meer op als een partner van deze partijen.

Informatisering neemt toe. Automatisering en informatietechnologie zijn doorgedrongen in alle domeinen van het maatschappelijk leven. Bij communicatie speelt afstand een veel minder belangrijke rol dan in het verleden en het is mogelijk om met vrienden en familie over de hele wereld te communiceren. De vraag blijft of deze ontwikkeling in plaats van de bestaande sociale verbanden zal komen, of een aanvulling erop vormt. In Zuidoost, waar veel migranten woonachtig zijn, zijn de herkomstlanden door ICT 'dichterbij komen te liggen'. Wel moet opgemerkt worden dat computergebruik in migrantengemeenschappen achterblijft bij de autochtone bevolking.

Internationalisering neemt toe. Internationalisering heeft grote invloed op een stadsdeel als Zuidoost, gezien zijn bevolking die voor het merendeel bestaat uit mensen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond. Door zijn relatief goedkope woningvoorraad, relatief lage druk op de woningmarkt en culturele samenstelling vervult Zuidoost voor veel migranten de rol van poort naar Nederland. De verwachting is dat deze rol de komende jaren zo zal blijven.

3. *Maatschappelijke ontwikkelingen*

Het bevolkingsaantal in Zuidoost neemt toe. Volgens bevolkingsprognoses neemt de bevolking van Zuidoost toe tot 86.000 in 2020 (O&S). Hierin is echter niet meegenomen dat het stadsdeel de wens heeft om de komende jaren nog meer woningen te bouwen. Uitgaande van de goedgekeurde woningbouwplannen zou het bevolkingsaantal kunnen oplopen tot 95.000 in 2020 (Kompas Zuidoost). Dat is een forse toename van 17,7%.

De bevolking vergrijst en ontgroent. Ook qua samenstelling zal de bevolking veranderen. Net als in de rest van Amsterdam zal de bevolking van Zuidoost de komende jaren verouderen. Het aandeel 55+ers is in 2020 verdubbeld ten opzichte van 2009. Het aandeel 75+ers neemt sterker toe dan in de rest van Amsterdam. Deze ontwikkeling is deels terug te voeren op de woningvoorraad die met de vernieuwing van Zuidoost aantrekkelijker is geworden voor ouderen. Zij hebben meer mogelijkheden om hun wooncarrière in Zuidoost door te zetten (Kompas Zuidoost). Tegelijkertijd vindt ontgroening plaats. De leeftijdsgroep van 0-18 jaar is in 2020 afgenomen ten opzichte van 2009. Let wel: ondanks dit alles blijft de bevolking

van Zuidoost nog altijd relatief jong en kinderrijk in vergelijking met de rest van Amsterdam.

Het aandeel Surinaamse en Antilliaanse bewoners van het stadsdeel neemt af. Dit staat tegenover een toename van de populatie uit westerse landen (Kompas Zuidoost). Het aandeel autochtonen van de bevolking blijft volgens de prognoses min of meer gelijk (O+S).

De woningvoorraad in Zuidoost neemt toe. Het aantal woningen zal tot 2020 stijgen met 16,7% ten opzichte van 2008. Zeker is ook dat de woningvoorraad verandert. Relatief is goedkope voorraad in 2020 verder afgenomen. Het midden en duurdere segment beslaat een groter deel van de totale woningvoorraad uit dan in 2009. (Wonen in Amsterdam 2007).

De wachttijd voor sociale woningen neemt toe. Met de vermindering van het aantal woningen in de sociale sector is het aannemelijk dat de wachttijden zullen toenemen. Nu behoren ze nog tot de laagste van Amsterdam. De toename van de wachttijd is een teken dat sociale woningen in Zuidoost relatief aantrekkelijker worden ten opzichte van de rest van de stad.

4. *Economische ontwikkeling*

De ontwikkeling van de bedrijvigheid in Zuidoost is toegenomen. De afgelopen 15 jaar is het aantal vestigingen van bedrijven en het aantal banen in Zuidoost toegenomen. Veel bedrijven zijn middelgrote tot grote ondernemingen. Het is niet duidelijk of deze ontwikkeling zich richting 2020 zal voortzetten. Met name de toekomst van bedrijven en banen in de financiële en zakelijke dienstverlening is onzeker (Kompas Zuidoost). Ook de lokale werkgelegenheid in deze sectoren kan in het gedrang komen.

Werkgelegenheid is op de korte termijn ongunstig, op lange termijn kan zij stijgen of dalen. Op basis van eerdere ervaringen met economische terugval valt iets te zeggen over korte en middenlange termijneffecten op werkgelegenheid. Werkloosheid onder vrouwen zal vermoedelijk relatief sterk toenemen gezien hun gemiddeld onzekere positie op de arbeidsmarkt (part-time / uitzendbanen). Dat versterkt de recente ontwikkeling in Zuidoost: Het aandeel werkloze vrouwen is tussen 2006 en 2009 van 55% naar 59% gestegen. Ook het aantal jongeren en ouderen zonder baan zal op korte termijn vermoedelijk toenemen. Op de langere termijn is het uittreden van de baby-boomers op de arbeidsmarkt een belangrijke ontwikkeling. Dat schept mogelijkheden voor jongere groepen om de banenmarkt te betreden.

Het aantal inwoners met een uitkering is in de afgelopen jaren afgenomen. Voor de toekomst van Zuidoost is van groot belang hoe het aantal uitkeringsgerechtigden zich zal ontwikkelen. Recente nationale prognoses (Centraal Plan Bureau) doen vermoeden dat het aantal uitkeringen ook in Zuidoost opnieuw zal gaan stijgen.

5. *Veiligheid*

De veiligheid is de afgelopen jaren verbeterd en zal op korte termijn waarschijnlijk toenemen. Over het geheel genomen is de veiligheid in het stadsdeel in recente jaren verbeterd. Het gaat daarbij zowel om de veiligheidheidsbeleving als om de aantallen daadwerkelijke incidenten. Toch kan, zoals in 2009 is gebleken, het aantal incidenten plotseling toenemen,

met negatieve gevolgen voor de veiligheidsbeleving. Ook op de langere termijn kan niet worden uitgesloten dat de ontwikkeling in de richting van een hogere veiligheid stukt. Dat kan vooral het geval zijn in gebieden die hoog scoren op de criminogeniteitsindex. De criminogeniteitsindex bevat indicatoren die voorspellers zijn van criminaliteitsgeneigdheid, zoals onder meer het aandeel jonge mannen in de bevolking. Teruglopende kansen op de arbeidsmarkt zullen in deze gebieden vermoedelijk eerder leiden tot criminaliteit.

Bronnen: Kompas Zuidoost 2010-2014, O&S Amsterdam

Hoofdstuk 3

Wensbeeld

Vier kernambities

Centraal onderdeel van het Sociaal Structuurplan is het wensbeeld, de visie op de sociale toekomst van Zuidoost. Het wensbeeld beschrijft de maatschappelijke situatie die we willen bereiken.

Het wensbeeld dat hieronder uiteen wordt gezet, is voortgekomen uit een weging van wat in de voorgaande hoofdstukken is gesteld over de huidige staat van Zuidoost en de verwachte trends en ontwikkelingen. Dat gebeurde aan de hand van een viertal scenario's:

- Scenario 1: Het gaat goed met Zuidoost: het is er goed wonen, er is veel werk, de middenklasse breidt zich uit, er heerst een hoge mate van sociale integratie.
- Scenario 2: Twee gezichten: de tweedeling (vernieuwingsgebied versus de rest van Zuidoost) neemt toe, de middenklasse trekt weg, buurten en bevolkingsgroepen leven op zichzelf.
- Scenario 3: Ieder voor zich: het gaat slecht met de economie en slecht met de integratie, Zuidoost wordt permanent bevolkt door kansarmen en ouderen, de woonomgeving verloedert, onveiligheid neemt toe.
- Scenario 4: Dorp Zuidoost: economisch gaat het minder, maar de woonwijken van Zuidoost zijn aantrekkelijk, nieuwe groepen komen binnen, er is veel contact tussen verschillende gemeenschappen.

Deze scenario's maken duidelijk dat de ontwikkeling van Zuidoost een gunstig, maar ook een ongunstig verloop kan hebben, al is het doemscenario (scenario 3) minder waarschijnlijk, gezien de vernieuwingen en verbeteringen in de afgelopen periode.

De scenariovergelijking maakt ook duidelijk dat alles op alles gezet moet worden om de totstandkoming van een gunstig scenario actief te bevorderen. *Stabiliteit* is hierbij het leidende principe. Het zoeken, tot stand brengen en behouden van stabiliteit in de samenleving is van essentieel belang om van Zuidoost een sociaal geïntegreerd, leefbaar en aantrekkelijk stadsdeel te maken.

De wens en de noodzaak tot het bereiken van stabiliteit is vertaald in een viertal kernambities:

- Het is nodig burgers een perspectief te bieden, ook als zij te maken hebben met achterstanden: *ontwikkelingskansen voor iedereen*.
- Een sterke middenklasse is onmisbaar om de sociaal-economische ontwikkeling voort te zetten: *vergroten van de rol van de middenklasse*.
- Een sterke sociale structuur is onontbeerlijk om burgers te binden en bij hun omgeving te betrekken: *versterken van de civil society*.
- Positieve sociale ontwikkelingen moeten behouden blijven: *verbeteren van de duurzaamheid*.

In dit hoofdstuk worden de kernambities toegelicht. In het volgende hoofdstuk volgt een uitwerking voor de centrale thema's van het sociale beleid: onderwijs, werk, cultuur, sport, zorg en veiligheid.

1. Ontwikkelingskansen voor iedereen

In 2020 wil Zuidoost een stadsdeel zijn waar alle inwoners hun positie kunnen verbeteren. Onderwijs, werk en maatschappelijke participatie vormen de sleutels in de ontwikkeling van individuen. Onderwijs en opvoeding zijn essentieel voor het verkrijgen van maatschappelijke kansen. Voor kinderen en volwassenen in Zuidoost is er daarom, ongeacht afkomst of thuissituatie, goed onderwijs. Ouders die dat nodig hebben krijgen ondersteuning in de opvoeding. De participatie op de arbeidsmarkt is hoog. Zij die niet volledig mee kunnen doen, doen mee naar vermogen. Voor hen is er de juiste ondersteuning, die erop gericht is zo veel mogelijk te kunnen participeren. Het stadsdeel zorgt dat haar inwoners de juiste zorg van de juiste dienst krijgen. Armoedebestrijding is daar een onderdeel van.

Zuidoost wil dat zijn inwoners in 2020 uitgaan van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van voor de inrichting van hun levens. In plaats van kijken naar een ander en af te wachten, ondernemen inwoners zelf actie om hun positie te verbeteren.

In 2020 voelen inwoners van Zuidoost zich verantwoordelijk voor hun levensloopbaan. Het stadsdeel gaat hier ook van uit: Ondersteuning is aanwezig, maar alleen voor diegenen wiens individuele situatie kansen beperkt en het onmogelijk maakt om talenten te ontplooiën.

2. Een sterke middenklasse

Zuidoost wil dat de middenklasse in 2020 de spil van de sociale ontwikkeling vormt.

De aanwezigheid van een sterke middenklasse, met daarnaast een bevolkingsgroep die tot de hogere inkomensklasse behoort, gaat neerwaartse ontwikkelingen tegen. Zij zorgt ervoor dat de sporten van de sociale ladder in opwaartse richting toegankelijk zijn. Met de aanwezigheid van een middenklasse groeit de aandacht voor het leefmilieu, verenigingsleven en sociale achtervang als mantelzorg.

- In Zuidoost bestaat de middenklasse uit verschillende etnische groepen. De middenklasse-huishoudens van niet-westerse afkomst vervullen een belangrijke functie bij het betrekken van kansarme niet-westerse groepen bij de Nederlandse maatschappij.

De middenklasse ontstaat in het stadsdeel zelf en komt van buiten. Zuidoost wil de potentie die in het stadsdeel aanwezig is behouden en tegelijkertijd aantrekkelijker zijn voor woningzoekenden van buiten het stadsdeel. Zo groeit de middenklasse. Haar sterke schouders maken de opwaarts stuwende taak van het stadsdeel eenvoudiger.

- Het stadsdeel maakt zich sterk voor het behouden van de middenklasse. Het biedt kansen aan sociale stijgers uit eigen buurt door het creëren van nieuwe woonmilieus en voorzieningen. Het maakt het mogelijk om kleine stappen op de woonladder te maken. Ook is het imago van het gebied verbeterd.

3. Een sterke civil society

In 2020 wil Zuidoost een stadsdeel zijn met actieve burgers. Inwoners van Zuidoost hebben in 2020 een goed oog en een warm hart voor hun omgeving maar vooral voor hun me-

debewoners. Bewoners hebben onderling contact en organiseren gezamenlijke activiteiten. Ze houden rekening met elkaar en accepteren de voor iedereen geldende omgangswaarden. Ze steken een hand uit naar nieuwkomers. Ze zitten niet aan de kant maar doen naar vermogen mee. Mensen kunnen elkaar op zaken aanspreken als dat nodig is. De lokale overheid en maatschappelijke organisaties spannen zich in om te zorgen dat mensen niet de sociale aansluiting missen.

- Contact tussen de verschillende sociaal-economische groepen in het stadsdeel draagt bij aan de sociale ontwikkeling. In de eerste plaats is dit contact er op scholen en op het werk. Maar ook in de buurthuizen, kerken en sportclubs die in het stadsdeel actief zijn. Leden van verschillende etnische groepen hebben contact met elkaar, omdat ze naast elkaar wonen en hun kinderen naar dezelfde scholen gaan en omdat ze op dezelfde buurtfeesten komen.

In 2020 heeft Zuidoost een diverse samenleving. Diversiteit is breder dan etniciteit. Zuidoost is in vele opzichten meer divers dan andere stadsdelen: qua etnische herkomst, leeftijd, gezinssamenstelling en levensstijl.

- Zuidoost doet haar best om haar diverse karakter te versterken door aantrekkelijk te zijn voor nieuwe groepen. Zo zijn er in 2020 meer hoger opgeleiden en studenten. Deze groepen dragen bij aan een levendige stedelijke cultuur.
- Zuidoost kent in 2020 veel verschillende etnische groepen, variërend in grootte van enkele huishoudens tot grote gemeenschappen. Door de korte wachttijden op de sociale woningmarkt en de lage huren vestigen zich telkens nieuwe groepen in het stadsdeel. Lokale etnische organisaties zijn minder belangrijk dan vroeger. Burgers laten zich minder dan voorheen vertegenwoordigen door hun etnische leiderschap. De vooraanstaande leden van een etnische groep hebben een sterk naar buiten gerichte blik en zoeken contact met de andere groepen aanwezig in het stadsdeel.
- Naast het erkennen van de verscheidenheid in culturele, etnische en religieuze identiteit wordt ook datgene wat inwoners gemeenschappelijk hebben, benadrukt en versterkt. Gemeenschappelijk is dat inwoners zich verbonden voelen met het stadsdeel, dat zij veilig en comfortabel willen wonen en er in hun leven op vooruit willen gaan.

Zuidoost wil sterk ontwikkelde lokale organisaties. Er is een grote hoeveelheid organisaties die zich bevinden tussen de overheid, de markt en de sfeer van het gezinsleven, zoals buurtorganisaties, sportclubs en etnische organisaties. In deze geleding bevinden zich ook de vele kerken in Zuidoost. Veel van deze organisaties worden met veel inzet gedragen door vrijwilligers.

- De lokale organisaties voelen zich allen verantwoordelijk voor de samenleving. Ze versterken de sociale samenhang in de verschillende buurten. Een sterke sociale samenhang maakt dat verloedering sneller wordt tegengegaan en dat overlastproblemen eerder worden aangepakt. Zo wordt de leefbaarheid beter. Lokale organisaties vormen dus een randvoorwaarde voor de civil society.
- Lokale organisaties zijn een belangrijke partner van het stadsdeel. Ze zijn een schakel in de keten. De lokale organisaties krijgen waar nodig gericht steun om problemen zoals werkloosheid, armoede, schooluitval en taalachterstanden aan te pakken.

4. *Duurzaamheid*

Het Zuidoost van 2020 is duurzaam. Het stadsdeel is toekomstbestendig. Dat uit zich in een blijvende fysieke en sociale aantrekkingskracht op alle groepen in de bevolking. Daarnaast is het stadsdeel zo georganiseerd is dat het kan inspelen op toekomstige behoeften en eisen. Blijvende aandacht voor milieu en een groene en natuurlijke omgeving komt het welzijn van inwoners ten goede.

- Zuidoost is flexibel. Het heeft de woningen en de voorzieningen die zijn inwoners nodig hebben. Zo is het gemakkelijk en aantrekkelijk om wooncarrière te maken in eigen de wijk. Het speelt snel in op veranderende behoeften en wensen, onder andere door functiewijzigingen van gebouwen en gebieden.

Zuidoost wil dat inwoners in 2020 een gevoel van eigenaarschap hebben bij hun leefomgeving. Doordat bewoners zich eigenaar voelen nemen ze initiatieven. Omgekeerd versterkt het nemen van initiatieven ook het gevoel van eigenaarschap. Eigenaarschap is centraal voor een duurzame relatie tussen inwoners en omgeving.

- Bewoners in 2020 maken hun stadsdeel beter, beginnend bij hun eigen straat en buurt. Ze hebben ideeën en de wil om hier vorm aan te geven. Waar nodig, weten ze het stadsdeel en zijn partners te vinden. Voor ondersteuning, of als samenwerkingspartner.
- Plannen in de buurt worden door bewoners mede-ontwikkeld. Burgers zijn goed op de hoogte hoe zij initiatieven kunnen nemen. Het stadsdeel ondersteunt.

In 2020 heeft Zuidoost een aantrekkelijk en eigenzinnig imago dat meegaat met veranderende maatschappelijke voorkeuren. Het is het stadsdeel van kosmopolitisme en van de zelfredzaamheid, het stadsdeel dat zich niet laat belemmeren door kortzichtigheid of bekrompenheid. Zuidoost is het stadsdeel waar dingen kunnen, het stadsdeel van het straatleven, het stadsdeel van de Amsterdam Arena en van het AMC.

Zuidoost wil dat haar inwoners in 2020 trots zijn op hun buurt.

- De waardering van bewoners voor hun woonomgeving is hoog; zij zijn trots op Zuidoost en haar parels. Wie eenmaal in Zuidoost woont heeft weinig reden om nog te vertrekken.

Hoofdstuk 4

Het wensbeeld uitgewerkt

Thema's

Het wensbeeld moet vorm krijgen in de verschillende thema's van het sociale beleid. Die uitwerking per thema vindt hieronder plaats door de vier kernambities die in het vorige hoofdstuk onderscheiden zijn, voor ieder thema te preciseren.

1. *Onderwijs*

Ontwikkelingskansen voor iedereen

Zuidoost heeft in 2020 een gevarieerd en vernieuwend onderwijsaanbod van hoge kwaliteit. Van basisschool tot beroepsonderwijs, hoger onderwijs en volwassenenonderwijs: de hele onderwijsketen is in het stadsdeel aanwezig. Het onderwijs is zichtbaar voor de bewoners. Zichtbaarheid vergroot de doorstroming in het onderwijs.

In Zuidoost 2020 gaan zo veel mogelijk kinderen met een diploma dat bij hun capaciteiten past, van school. De kwaliteit van het onderwijs is naar behoren. Alle kinderen krijgen de kans zich te ontwikkelen naar hun werkelijke capaciteiten. Kinderen uit kansarme gezinnen krijgen op school bijzondere aandacht. De overgang van algemeen vormend onderwijs en de beroepsopleidingen verloopt goed en zorgvuldig.

In Zuidoost 2020 beschikken ouders over voldoende opvoedingscompetenties. Onderwijs alléén is niet voldoende voor ontwikkelingskansen. Minstens zo belangrijk is de rol die ouders spelen in de opvoeding van kinderen. Sommige ouders kunnen ondersteuning in de opvoeding gebruiken. Het stadsdeel zorgt dat ondersteuning toegankelijk is voor alle ouders en opvoeders.

In Zuidoost 2020 halen zo veel mogelijk onopgeleide volwassenen een startkwalificatie. Zij kunnen terecht in het volwassenenonderwijs. Stadsdeel, ROC's en werkgevers werken effectief samen bij het aanbieden van volwassenenonderwijs. Het is bekend in welke sectoren kansen liggen voor de beroepsbevolking in Zuidoost en daar wordt effectief op ingespeeld.

Een sterke middenklasse

In 2020 gaan kinderen uit Zuidoost naar goed voortgezet onderwijs. Zuidoost beschikt over een goed en breed aanbod aan voortgezet onderwijs dat aantrekkelijk is voor alle kinderen uit het stadsdeel. Dat geldt ook voor de middenklasse en kinderen die bovengemiddeld presteren. Voor de laatsten zijn er geschikte voorzieningen.

Civil society

In Zuidoost 2020 zijn scholen onderdeel van een netwerk van lokale organisaties. Op scholen komt culturele vorming ruim aan bod. Volgens het brede schoolmodel is er samenwerking met diverse maatschappelijke instellingen. Zo is er een gestructureerde keus aan activiteiten tijdens de naschoolse opvang en is er contact met sportclubs en andere verenigingen. Door het goede lokale contact is het eenvoudig om stageplaatsen voor leerlingen te vinden.

Duurzaamheid

Scholen gaan flexibel om met veranderende behoeften van inwoners. Dat kunnen ze, door een cultuur van verandering en doordat de gebouwen eenvoudig aangepast kunnen worden aan nieuwe vragen en eisen.

2. Werk

Ontwikkelingskansen voor iedereen

Inwoners zijn actief op de arbeidsmarkt of maatschappelijk zinvol aan de slag. Inwoners vinden op eigen kracht de weg naar de arbeidsmarkt. Zij die dat niet kunnen, krijgen passende steun bij dit proces. Armoede vormt niet langer een barrière om aan de slag te komen. Een intensieve samenwerking tussen onderwijs, werkgevers en bemiddelingsinstellingen verbetert de positie van werkzoekenden. Bij het deel van de bevolking dat moeite heeft om aan de slag te komen zijn rolmodellen goed in beeld.

In 2020 biedt Zuidoost ruimte aan de kenniseconomie en maakt gebruik van haar spin-offs. Kennisbedrijven worden in Zuidoost met open armen ontvangen. Banen in de voorhoede van de kenniseconomie vereisen in 2020 de beste opleidingen. Gezien de gemiddelde onderwijskwalificaties van inwoners van Zuidoost is een plek in deze voorhoede soms te hoog gegrepen. Met de groei van de kenniseconomie ontstaan veel banen in de ondersteunende service-economie. Dat biedt kansen voor alle inwoners van het stadsdeel. Het stadsdeel en haar partners richten zich op het aantrekken en toegankelijk maken van banen voor lager-middelbaar opgeleiden in deze ondersteunende economie.

Zuidoost heeft in 2020 voldoende opleidingen en banen in de zorgsector. In 2020 is de gemiddelde leeftijd van de bevolking van Zuidoost hoger dan in 2009. Door vergrijzing is de behoefte aan banen in de zorgsector groter geworden. Het stadsdeel en haar lokale partners spelen tijdig in op deze behoefte. Er is een goed aanbod aan opleidingen in de zorg.

Zuidoost heeft in 2020 een bloeiende creatieve sector. Zuidoost steunt en faciliteert creatieve ondernemers.

In 2020 bouwt Zuidoost op de zelfredzaamheid van zijn burgers. De ondernemersgeest is in Zuidoost van oudsher sterk ontwikkeld. Het stadsdeel waardeert en gebruikt deze ondernemersgeest en zelfredzaamheid. Daar waar sprake is van een informeel circuit dient de overheid, met zowel handhaving als informatievoorziening, aan te sturen op legaal zaken doen. De focus is gericht op de ondersteuning van het opzetten en uitbreiden van ondernemingen (onder andere i.s.m. financiële instellingen).

Een sterke middenklasse

In 2020 fungeert het centrumgebied van Zuidoost als het tweede stadshart van Amsterdam. Zuidoost is een populaire bedrijvenlocatie van regionaal belang. Daaromheen bestaat kleinere bedrijvigheid en horeca. Bezoekers aan het stadsdeel komen uit de hele regio. Werknemers van bedrijven in Zuidoost vinden het vanzelfsprekend ook in Zuidoost te wonen.

Civil society

Bedrijven in Zuidoost nemen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wie zich in Zuidoost vestigt, is onderdeel van het stadsdeel. Bedrijven in 2020 voelen zich verbonden

met het stadsdeel en zijn maatschappelijk actief. Ze hebben banden met lokale organisaties in het stadsdeel en participeren in wijkinitiatieven.

Duurzaamheid

Zuidoost heeft een duurzame relatie met het bedrijfsleven. Zuidoost blinkt uit in dienstverlening naar bedrijven. Bedrijven weten wat ze aan het stadsdeel hebben. Omdat regelingen worden opgesteld voor de lange termijn zien bedrijven het stadsdeel als een betrouwbare partner.

3. *Cultuur*

Ontwikkelingskansen voor iedereen

In 2020 heeft Zuidoost een aantrekkelijk aanbod aan culturele instellingen voor bewoners. Bezoekers komen ook van buiten het stadsdeel. Zuidoost bouwt voort op haar traditie van eigen cultuurbeoefening. Er zijn podia en andere faciliteiten voor de diverse culturele uitingen en doelgroepen. Voor jeugd en ouderen is specifieke aandacht. Op scholen is veel aandacht voor cultuur. Dankzij het brede schoolmodel komen jongeren ruim in aanraking met cultuur.

In 2020 is de openbare ruimte in Zuidoost gesierd met toonaangevende kunst. Kunstprojecten in de openbare ruimte hebben een positieve weerslag op de leefbaarheid in wijken. Bij het ontwikkelen van kunstprojecten wordt aan bewoners gedacht.

In 2020 zijn alle kinderen in Zuidoost in de gelegenheid kennis te maken met kunst en cultuur en hun talenten op dat gebied te ontwikkelen. Programma's voor cultuureducatie zijn op alle scholen ingevoerd. Het aanbod is breed en veelzijdig.

Een sterke middenklasse

Zuidoost heeft culturele voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van de middenklasse. Voor bioscoop of theaterbezoek hoeven bewoners het stadsdeel niet te verlaten. Er zijn voldoende eet- en drinkgelegenheden met stedelijke allure.

Civil society

In 2020 draagt de diversiteit aan levensovertuigingen bij aan de maatschappij. Geloofshuizen en culturele instellingen hebben een brede maatschappelijke functie. Ze versterken de maatschappelijke binding in het stadsdeel en verbeteren het wederzijds begrip. Voor inwoners die anders niet bereikt worden, vervullen kerken de rol van intermediair tussen overheid en burger.

Duurzaamheid

In 2020 heeft Zuidoost een nieuwe cultuurinstelling als parel van het stadsdeel. Parels zijn bepalend voor de functie, het imago en de beweging door de buurt. Veel parels zijn vooral voor bezoekers aantrekkelijk. In 2020 is aan het bestaande aanbod een nieuwe publiekstrekker toegevoegd die voor inwoners interessant is en ook voor andere Amsterdammers. Nieuwe bezoekersstromen bieden mogelijkheden voor bedrijvigheid en horeca.

4. Sport

Ontwikkelingskansen voor iedereen

Sportvoorzieningen in Zuidoost sluiten nauw aan bij de behoefte van buurtbewoners. Zo is er een groot aanbod aan seniorenporten. Sportvoorzieningen zijn zeer laagdrempelig. De verenigingen zijn open en verwelkomen nieuwkomers. Door partnerschappen tussen scholen en sportclubs maken leerlingen vroeg kennis met diverse sporten. Minder draagkrachtige en moeilijk te activeren bewoners krijgen ondersteuning en begeleiding om te sporten. Daarbij neemt het stadsdeel de regie en wordt, in samenwerking met zorgverzekeraars, maatwerk geleverd op individueel niveau.

Vier vijfde van de inwoners uit Zuidoost 2020 doet aan sportbeoefening. De voordelen van regelmatig sporten zijn bij iedereen bekend. Jong, oud, arm, rijk, autochtoon, migrant; alle verschillende groepen in het stadsdeel doen naar vermogen mee.

Een sterke middenklasse

Zuidoost 2020 staat regionaal bekend om haar sportvoorzieningen. Het ruime aanbod aan sportvoorzieningen sluit aan bij de behoefte van de middenklasse en maakt het aantrekkelijk in Zuidoost te wonen.

Civil society

Zuidoost heeft in 2020 een sterke sportcultuur. Steeds meer andere verbanden naast sportverenigingen activeren sporters, zoals fitnessclubs, vriendschappelijke toernooien, naschoolse activiteiten, sportbuurtwerk en scholencompetities. Daarnaast zijn sporters betrokken op een ongebonden, individuele manier. Het stadsdeel stimuleert initiatieven en programma's die tot stand komen met private middelen. Voorbeeld is de ontwikkeling van sportveldjes, ondersteund door oud-topsporters.

Duurzaamheid

In 2020 is het zichtbaar dat de Amsterdam ArenA in Zuidoost ligt. Al decennia biedt Zuidoost ruimte aan de beste voetbalclub van Nederland. In 2020 heeft het stadsdeel optimaal voordeel van zijn aanwezigheid. Allereerst in imago. Wie in 2020 aan Ajax denkt, denkt aan Amsterdam Zuidoost. Ook draagt de sportclub bij aan de lokale maatschappij. Ajax-spelers komen met regelmaat langs op scholen, niet alleen voor de sportles, maar ook bij vakken als maatschappijleer.

5. Zorg

Ontwikkelingskansen voor iedereen

In Zuidoost zijn armoede en sociale uitsluiting sterk verminderd. Werk is het geprefereerde medicijn tegen armoede. Maar niet voor iedereen is het mogelijk om geschikt werk te krijgen. En soms is werk niet voldoende om problemen op te lossen. Het stadsdeel heeft een pro-actieve rol in het verzorgen van ondersteuning die nodig is om uit armoede te ontsnappen. Vooral waar kinderen te maken hebben met de gevolgen van de armoedeproblematiek, is het stadsdeel alert en daadkrachtig.

In 2020 komt zorg terecht bij alle zorgbehoevenden. Een sluitende zorgstructuur voorkomt dat inwoners noodzakelijke zorg mislopen. Bij hulpverlening en zorg treden het stadsdeel en zijn partners actief op. Waar nodig tot achter de voordeur. Inwoners zijn goed op de hoogte

van de zorg die voor hen voorhanden is. Zorgmijders zijn goed in beeld en worden benaderd om hen te informeren en vertrouwen te winnen. De zorgvoorzieningen zijn goed afgestemd op de demografische veranderingen die hebben plaatsgevonden sinds 2009. Zo is er meer zorg voor mensen met beperkingen en is er de capaciteit om alleenstaanden van zorg te voorzien.

Civil society

Zuidoost 2020 biedt ruime ondersteuning aan mantelzorgers. Net als in 2009 wordt het overgrote deel van de zorg in Zuidoost door mantelzorgers gegeven. Partners, kinderen, burens en vrienden steken veel tijd in verzorgen van hen die dat nodig hebben. Een sterke civil society draagt bij aan het goed functioneren van de informele zorg. Zuidoost staat bekend om haar ondersteuning aan mantelzorgers. Ze worden regelmatig in het zonnetje gezet. **Zuidoost heeft in 2020 sterke banden met het AMC.** Met het AMC biedt Zuidoost ruimte aan een van de grootste ziekenhuizen van Nederland. Waar het ziekenhuis vroeger relatief afwezig was neemt het in 2020 een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het stadsdeel. Bijvoorbeeld door het aanbieden van cursussen aan mantelzorgers die medische hulp verlenen.

Duurzaamheid

In Zuidoost 2020 kunnen inwoners zorg krijgen in de eigen woning. Hierdoor ondervinden ze zo min mogelijk hinder van hun beperkingen. *In speciale woonservicewijken is het mogelijk om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in de eigen woning.* Er is uitgebreid aanbod van zorg op maat in de buurt aanwezig. Woningen zijn duurzaam omdat ze aangepast kunnen worden aan de zorgbehoeften van de huidige bewoner.

6. Veiligheid

Civil society

In 2020 dragen inwoners bij aan een veilig Zuidoost. Door de burens te kennen, elkaar op gedrag aan te spreken en tijdig de overheid in te lichten dragen bewoners bij aan veilige buurten. Er is sociale controle. Etiquetteregels op straat worden in ere gehouden.

Duurzaamheid

In 2020 kunnen bewoners uit Zuidoost veilig en zorgeloos over straat. Het aantal incidenten is afgenomen terwijl de veiligheidsbeleving is verbeterd. Dat geldt voor alle wijken en buurten. Het imago van het stadsdeel is hiermee sterk verbeterd.

Zuidoost voorkomt crimineel en anti-sociaal gedrag. Het stadsdeel bewaakt de uitvoering van de stedelijke diensten op het gebied van veiligheid. Waar nodig, wijst ze de diensten op hun verantwoordelijkheden. Alle ketenpartners dragen hier effectief aan bij aan een veilig stadsdeel. Waar toch crimineel en anti-sociaal gedrag optreedt wordt het effectief aangepakt. Maatregelen als preventief fouilleren worden ingezet waar nodig. Een gebiedsgerichte aanpak met een no-nonsense beleid stelt veiligheid boven alles.

In Zuidoost 2020 is het binnenshuis veilig. Het probleem van huiselijk geweld is onder controle. Burens en slachtoffers worden aangemoedigd proactief te zijn in bij het signaleren van huiselijk geweld.

Hoofdstuk 5

Vervolg

Volgende stappen voor de totstandkoming van het SSP

Nu de fundamenten gelegd zijn, in dit deel van het Sociaal Structuurplan, is het grondplan van het sociale beleid van ons stadsdeel zichtbaar. In het tweede deel, de beleidsopgave, wordt daarop verder gebouwd.

De beleidsopgave moet duidelijk maken wat het stadsdeel te doen staat om de toekomst die het wenst, binnen bereik te brengen. Daartoe wordt eerst geïnventariseerd wat er al is - de bestaande sociale beleidsplannen en interventies - en beoordeeld wat dat op korte of middellange termijn voor effect heeft. De uitkomst van die analyse wordt vervolgens vergeleken met het wensbeeld en vertaald in een aantal opgaven. Het kan daarbij gaan om nieuw beleid, het intensiveren van bestaand beleid, het vasthouden van resultaten die al bereikt zijn, en het verminderen van de inspanningen voor doelen die minder actueel of noodzakelijk worden.

Na de besluitvorming over deel I van het SSP wordt de beleidsopgave ter hand genomen. Tegelijkertijd zal een communicatie- en participatietraject plaatsvinden, waarin bewoners en organisaties over het SSP worden geconsulteerd.